

REPUBLIKA E KOSOVËS - REPUBLIKA KOSOVO - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
USTAVNI SUD
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, dana 12. aprila 2023. godine
Br.ref.:RK 2150/23

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI213/21

Podnosilac

“T.P. Doli”

**Ocena ustavnosti rešenja [Ac. br. 5805/2020]
od 19. oktobra 2021. godine Apelacionog suda**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Gresa Caka-Nimani, predsednica
Bajram Ljatifi, zamenik predsednika
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
Safet Hoxha, sudija
Radomir Laban, sudija
Remzije Istrefi-Peci, sudija
Nexhmi Rexhepi, sudija i
Enver Peci, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podnelo preduzeće „T.P. Doli” sa sedištem u Đakovici, koje zastupa njen vlasnik Armend Doli iz Đakovice (u daljem tekstu: podnosilac zahteva).

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava ustavnost rešenja [Ac. br. 5805/20] od 19. oktobra 2021. godine Apelacionog suda Kosova (u daljem tekstu: Apelacioni sud) u vezi sa rešenjem [CP. br. 10/13] od 8. septembra 2017. godine Osnovnog suda u Đakovici.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporenog rešenja, kojim se navodi da su podnosiocu zahteva povređena osnovana prava i slobode zagarantovane članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], 32. [Pravo na pravno sredstvo], 46. [Zaštita imovine] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), kao i članom 6. (Pravo na pravično suđenje), 13. (Pravo na delotvorni pravni lek) i članom 1 Protokola br. 1 Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na stavu 4, člana 21. [Opšta načela] i stavovima 1 i 7, člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, članovima 22. [Procesuiranje podnesaka] i 47. [Individualni zahtevi] Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 32 (Podnošenje podnesaka i odgovora) Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 22. novembra 2021. godine, podnosilac je podneo zahtev preko pošte, koji je Ustavni sud Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud) primio 24. novembra 2021. godine.
6. Dana 3. decembra 2021. godine, predsednica Suda je odlukom [br. Gjr.KI213/21] imenovala sudiju Selvetu Gerxhaliu Krasniqi za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, u sastavu sudija: Gresa Caka Nimani (predsedavajuća), Bajram Ljatifi i Safet Hoxha (članovi).
7. Dana 2. decembra 2021. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i dostavio kopiju zahteva Apelacionom sudu.
8. Dana 1. jula 2022. godine, Sud je tražio od podnosioca zahteva da popuni zvanični formular zahteva i podnese sve odluke i žalbe koje se odnose na slučaj, a posebno rešenje [CP. br. 10/2013] Osnovnog suda u Đakovici od 8. septembra 2017. godine i žalbu protiv tog rešenja.
9. Dana 4. avgusta 2022. godine, podnosilac zahteva je podneo zvanični formular zahteva i žalbu upućenu Apelacionom sudu protiv rešenja [CP. br. 10/2013] Osnovnog suda u Đakovici od 8. septembra 2017. godine.
10. Dana 12. oktobra 2022. godine, Sud je tražio od podnosioca zahteva da podnese punomoćje koje dokazuje da zastupa preduzeće "T.P. Doli" pred Sudom.
11. Dana 11. novembra 2022. godine, podnosilac zahteva je podneo Sudu dokumentaciju koja dokazuje da je vlasnik preduzeća "T.P. Doli".
12. Dana 16. decembra 2022. godine, sudija Enver Peci je položio zakletvu pred predsednicom Republike Kosovo, kada je i počeo njegov mandat u Sudu.

13. Dana 22. marta 2023. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti/prihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

14. Iz spisa predmeta proizilazi da je Nezavisna komisija za rudnike i minerale (u daljem tekstu: NKRM), u svojstvu poverioca, podnela predlog za izvršenje protiv podnosioca zahteva u vezi sa plaćanjem novčane kazne u iznosu od 3.968,48 evra (tri hiljade devetsto šezdeset osam evra i četrdeset osam centi) na osnovu rešenja [br. 5026] NKRM-a od 20. septembra 2011. godine, koje je bilo pravosnažno od 18. maja 2012. godine i izvršno od 3. juna 2012. godine.
15. Dana 3. januara 2013. godine, Opštinski sud u Đakovici je rešenjem [Cp. br. 10/13] dozvolio izvršenje traženo do strane NKRM-a.
16. Dana 4. marta 2016. godine, podnosilac zahteva je podneo prigovor protiv naloga za izvršenje.
17. Dana 21. aprila 2016. godine, NKRM je podneo odgovor na prigovor.
18. Dana 10. maja 2016. godine, Osnovni sud u Đakovici je rešenjem [E. br. 10/13] odbio, kao neosnovan, prigovor podnosioca zahteva i ostavio na snazi rešenje o dozvoljavanju izvršenja.
19. Protiv tog rešenja, podnosilac zahteva je uložio žalbu Apelacionom sudu.
20. Dana 18. avgusta 2017. godine, Apelacioni sud je rešenjem [Ac. br. 3792/16] usvojio žalbu podnosioca zahteva i vratio slučaj na presuđivanje Osnovnom sudu.
21. Dana 8. septembra 2017. godine, Osnovni sud u Đakovici je, **u novom postupku**, rešenjem [CP. br. 10/13], odbio, kao neosnovan, prigovor podnosioca zahteva i potvrdio rešenje [CP. br. 10/13] od 3. januara 2013. godine, kojim je određeno izvršenje po specifikaciji izvršenja u iznosu od 3,968.48 evra.
22. Dana 19. septembra 2017. godine, podnosilac zahteva je uložio žalbu Apelacionom sudu protiv rešenja [Cp. br. 10/13] Osnovnog suda u Đakovici od 8. septembra 2017. godine, navodeći povrede odredaba parničnog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđenje činjeničnog stanja i pogrešnu primenu materijalnog prava, sa predlogom da se osporeno rešenje ukine i stvar vrati prvostepenom organu na preispitivanje i presuđivanje ili da se preinači usvajanjem žalbe dužnika, ostavljajući van snage sve izvršne radnje.
23. U žalbi podnosioca zahteva upućenoj Apelacionom sudu, on je naveo da (i) Osnovni sud u Đakovici nije nadležan da odlučuje u vezi sa izvršenjem novčane kazne koju je odredio NKRM; i (ii) rešenje o izvršenju nema klauzulu o pravosnažnosti.
24. Dana 19. oktobra 2021. godine, Apelacioni sud je rešenjem [Ac. br. 5805/20] odbio žalbu podnosioca zahteva, kao neosnovanu, i potvrdio rešenje [CP. br. 10/13] od 8. septembra 2017. godine, sa obrazloženjem da poslednje navedeno nije zahvaćeno bitnom povredom odredaba parničnog postupka i da je pravilno utvrđeno činjenično stanje.
25. Apelacioni sud je istim rešenjem objasnio sledeće:

“Apelacioni sud ocenjuje da je prvostepeni sud pravilno utvrdio činjenicu da je rešenje koje je donela Nezavisna komisija za rudnike i minerale br. 5026 od 20.09.2011. godine, koje je pravosnažno od 18.05.2012. godine i izvršno od 03.06.2012. godine, u konkretnom slučaju izvršni dokument, kao što je propisano u članu 22 stav 1 tačka 1.2 ZIP-a, koji propisuje: “Izvršna dokumenta su izvršne odluke donete u upravnom postupku” i iste sadrže pravni osnov za određivanje izvršenja prema članu 21. ZIP-a, koji propisuje: “Izvršni organ određuje, odnosno sprovodi izvršenje samo na osnovu izvršnog dokumenta (titulus executionis) i pouzdanog dokumenta, ako ovim zakonom nije drugačije predviđeno”.

Navodi podnosioca

26. Podnosilac zahteva navodi da su odluke redovnih sudova, odnosno osporeno rešenje [Ac. br. 5805/20] od 19. oktobra 2021. godine Apelacionog suda doneto kršeći njegova osnovna prava i slobode zagwarantovane članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], 32. [Pravo na pravno sredstvo], 46. [Zaštita imovine] i 102. [Opšta načela sudskog sistema] Ustava, kao i članom 6. (Pravo na pravično suđenje) i članom 1 Protokola br. 1 EKLJP-a.
27. Podnosilac zahteva ističe: “Odluka Organa uprave je neustavna, jer organi državne uprave ne mogu da izriču kazne ili novčane kazne u tako visokim iznosima. Presuđivanje novčane kazne od strane organa uprave pred samovoljom i jednostrana i snažna zakonska povreda predstavlja ustavnu povredu, **pravo na imovinu u pravičnom i pravilnom suđenju**”.
28. Podnosilac zahteva dalje ističe: „Pre svega, Osnovni sud u Đakovici nije ni predmetno ni mesno nadležan za izvršenje izrečene upravne kazne za prekršaj koji je izrekla Nezavisna komisija za rudnike i minerale, Priština, sud ne sprovodi kazne, poreze i dažbine, odnosno fiskalne obaveze. Stoga, predlog za izvršenje će morati da se odbije – odbaci, zbog apsolutne ne-nadležnosti suda. Shodno tome, predlog iz ovog razloga mora biti odbijen”.
29. Podnosilac zahteva dalje dodaje: „Nezavisna komisija za rudnike i minerale, Priština, nema aktivan legitimitet, ne može biti strana u takvom postupku, nema svojstvo pravnog niti fizičkog lica, u smislu člana 73. ZPP-a. U takvim situacijama, Vrhovni sud Kosova nije prihvatio svojstvo strane, na primer, Sudskom savetu Kosova”.
30. Podnosilac zahteva navodi da je NKRM, u svojstvu poverioca, podneo izvršenje na osnovu rešenja [br. 5026] od 20. septembra 2011. godine, dok se tokom sudskog postupka redovni sudovi nisu bavili pitanjem zastarelosti i primenljivosti zakona u konkretnom slučaju.
31. Što se tiče tog posebnog navoda, podnosilac zahteva ističe: “**Pitanje zastarelosti nije razmotreno.** U članu 1.1 Uredbe UNMIK-a br. 1999/24 od 12. decembra 1999. godine o zakonu koji se primenjuje na Kosovu je propisano a) Uredbe koje objavljuje Specijalni predstavnik Generalnog sekretara zajedno sa dole navedenim dopunskim pravnim instrumentima; B. Zakon koji je bio na snazi na Kosovu na dan 22. marta 1989. godine. U slučaju spora, uredbe i dole navedeni dopunski pravni instrumenti imaju prednost”.
32. U tom smislu, podnosilac zahteva naglašava: “Ako nadležni sud, organ ili lice koje mora da sprovede odredbu zakona, utvrdi da stvar ili situacija ne može biti obuhvaćena zakonom definisanim u stavu 1.1 ove uredbe, 2 već je obuhvaćena drugim

zakonom koji je na snazi na Kosovu posle 22. marta 1989. godine, koji nije diskriminatorski i u skladu je sa članom 1.3 ove uredbe, onda sud, organ ili lice, kao izuzetak, primenjuje taj zakon”.

33. S tim u vezi, podnosilac zahteva ističe: “Pitanje zastarelosti do 22. marta 1999. godine je bilo uređeno ZOO-om, članom 371, i rok zastarelosti je bio 5 (pet) godina. Stoga, odredba člana 34. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o obligacionim odnosima “Službeni list SFRJ” 31/93 od 18.06.1993. godine, koja je stupila na snagu 25.06.1993. godine, koja drugačije reguliše tu oblast od one regulisane zakonskom odredbom na snazi do 22. marta 1999. godine, je NEPRIMENJIVA ODREDBA, koja ni izuzetno NE MOŽE DA SE PRIMENI, nezavisno od toga što je diskriminatorna, i na osnovu čega proizilazi da je član 34. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o obligacionim odnosima “Službeni list SFRJ” 31/93 od 18. juna 1993. godine zakon koji se ne primenjuje na Kosovu”.
34. Na kraju, podnosilac zahteva traži od Suda da ukine rešenje [Ac. br. 5805/20] od 19. oktobra 2021. godine Apelacionog suda i rešenje [A. br. 621/13] od 25. avgusta 2020. godine Osnovnog suda.

Relevantne ustavne i zakonske odredbe

Ustav Republike Kosovo

Član 31

[Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]

1. Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih.
2. Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda.
3. Suđenje je javno, osim u slučajevima kada sud, iz posebnih razloga, smatra da je isključivanje štampe ili javnosti, u korist pravde, ako bi njihovo prisustvo moglo naškoditi javnom redu ili nacionalnoj sigurnosti, interesima maloletnika, ili zaštiti privatnog života stranaka u postupku, na zakonom propisan način.
4. Svako ko je optužen za krivično delo ima pravo da ispituje prisutne svedoke i da zahteva obavezno pojavljivanje svedoka, veštaka i ostalih lica, koja mogu razjasniti činjenice.
5. Svako ko je optužen za krivično delo će se smatrati nevinim, sve dok se ne dokaže njegova/njena krivica, u saglasnosti sa zakonom.

Član 32

[Pravo na pravno sredstvo]

Svako lice ima pravo da koristi pravna sredstva na sudske i administrativne odluke, koje uskraćuju njena/njegova prava ili interese, na zakonom propisan način.

Član 46

[Zaštita imovine]

1. Garantuje se pravo na imovinu.
2. Korišćenje imovine je regulisano zakonom, u skladu sa javnim interesom.

3. Niko se ne može arbitrarno lišiti lične imovine. Republika Kosovo ili javne vlasti Republike Kosovo mogu izvršiti eksproprijaciju imovine ako je ista u skladu sa zakonom, ako je neophodna ili adekvatna za postizanje javnih ciljeva ili podržavanje javnog interesa, a za koju se vrši neposredna adekvatna kompenzacija licu ili licima, imovina kojih se eksproprijuje.

4. O sporovima koje uzrokuje neko delo Republike Kosovo ili javne vlasti Republike Kosovo, a koji se smatraju eksproprijacijom, odlučuje nadležni sud.

5. Intelektualno pravo je zaštićeno zakonom.

Član 102 **[Opšta načela sudskog sistema]**

1. Sudsku vlast u Republici Kosovo sprovode sudovi.

2. Sudska vlast je jedinstvena, nezavisna, pravična, apolitična i nepristrasna, i obezbeđuje jednak pristup sudovima.

3. Sudovi sude na osnovu Ustava i zakona.

4. Sudije trebaju biti nezavisne i nepristrasne pri obavljanju svojih dužnosti.

5. Garantuje se pravo na sudsku odluku, osim ako je zakonom drugačije određeno. Pravo korišćenja vanrednih pravnih mera, je regulisano zakonom. Zakonom se može odobriti pravo na neposredno podnošenje predmeta Vrhovnom sudu, i u takvim slučajevima nema pravo na žalbu.

Evropska konvencija o ljudskim pravima

Član 6 **(Pravo na pravično suđenje)**

Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim, zakonom ustanovljenim sudom. Presuda se izriče javno, ali se novinari i javnost mogu isključiti s čitavog ili jednog dela suđenja u interesu morala, javnog reda ili nacionalne sigurnosti u demokratskom društvu, kada to nalažu interesi maloletnika ili zaštite privatnog života strana u sporu, ili kada to sud smatra izričito neophodnim zato što bi u posebnim okolnostima publicitet mogao naneti štetu interesima pravde.

Zakon br. 04/1-139 o izvršnom postupku od 31. januara 2013. godine

Član 5 **Nadležnost**

1. Izvršenje određuje i sprovodi izvršni organ predviđen ovim zakonom, ako drugim zakonom nije drugačije predviđeno.

2. Nadležni sud ima stvarnu nadležnost da naloži i sprovodi izvršenje, kao i da odlučuje o pitanjima tokom postupka u skladu sa odredbama ovog zakona, osim ako su sudovi i drugi organi o izvršenju nadležni da nalažu i da sprovedu izvršenje, kao i da odlučuju o pitanjima u toku postupka.

3. Privatni izvršitelj donosi nalog na osnovu predloga za obavljanje izvršenja i obavlja izvršenje u cilju zadovoljavanja zahteva dužnika na osnovu dokumenta o izvršenju, osim ako je zakonom drugačije predviđeno kada se nalaže da se izvršenje i obavljanje izvršenja čine u okviru nadležnosti suda.

4. Mesna nadležnost o odlučivanju o pitanjima u vezi sa primenom izvršnog postupka određuje se odredbama ovog zakona, u zavisnosti od sredstava i predmeta izvršenja, kao i na osnovu statusa izvršnog organa.

5. O odlučivanju o pitanjima koja se odnose na svaki prigovor, žalbu, neurednosti u izvršnom postupku shodno člana 52 i 67 ovog zakona, ili o bilo kojoj vrsti procedure protiv preduzetih radnji od privatnog izvršitelja, nadležan je nadležni sud na čijem području je prebivalište dužnika, ili ukoliko nema prebivalište na Kosovu, onda na području gde ima boravište, ako je fizičko lice. Ako je dužnik pravno lice mesnu nadležnost ima nadležni sud gde je dužnikovo sedište. Ako dužnik nema privremeni boravak ili sedište na Kosovu, nadležan je nadležni sud na čijem se području nalaze pokretne i nepokretne stvari, a koje su predmet izvršenja.

6. Sud je nadležan da odlučuje u izvršnom postupku i da sprovodi izvršenje sudskih odluka u vezi sa:

6.1. svim pitanjima iz porodičnog prava; i

6.2. vraćanjem radnika i civilnih službenika na posao i drugim nadoknadama.

[...]

Član 21

Pravni osnovi za određivanje izvršenja

“Izvršni organ određuje, odnosno sprovodi izvršenje samo na osnovu izvršnog dokumenta (titulus executionis) i pouzdanog dokumenta, ako ovim zakonom nije drugačije predviđeno”.

Član 22

Izvršni dokument

1. Izvršna dokumenta su:

1.1. Izvršna odluka suda i izvršno sudsko poravnanje;

1.2. Izvršna odluka doneta u upravnom postupku i akt pomirenja (u daljem tekstu: poravnanje);

[...]

Ocena prihvatljivosti zahteva

35. Sud prvo razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti koji su utvrđeni Ustavom, propisani Zakonom i dalje predviđeni Poslovníkom.

36. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuju:

1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.

37. Sud se poziva i na stav 4, člana 21. [Opšta načela] Ustava, koji propisuje:

“Ustavom utvrđena prava i osnovne slobode važe i za pravna lica, onoliko koliko su izvodljiva”.

38. S tim u vezi, Sud primećuje da podnosilac zahteva, u svojstvu pravnog lica, podnosi ustavnu žalbu, pozivajući se na navodne povrede njegovih osnovnih prava i sloboda, koja važe za fizička i pravna lica (vidi, slučaj Suda: [KI41/09](#), podnosilac zahteva: *AAB-RIINVEST University D.O.O., L. Priština*, rešenje o neprihvatljivosti od 3. februara 2010. godine, stav 14).
39. Sud dalje razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti, kao što su propisani u Zakonu. U tom smislu, Sud se poziva na članove 47. [Individualni zahtevi], 48. [Tačnost podneska] i 49. [Rokovi] Zakona, koji propisuju:

Član 47
[Individualni zahtevi]

“1. Svaka osoba ima pravo da od Ustavnog suda zatraži pravnu zaštitu ukoliko smatra da njena Ustavom zagarantovana prava i slobode krši neki javni organ.

2. Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva”.

Član 48
[Tačnost podneska]

“Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode sumu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori”.

Član 49
[Rokovi]

„Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku [...]”.

40. Što se tiče ispunjenja ovih uslova, Sud primećuje da je podnosilac zahteva ovlašćena strana, koja osporava akt javnog organa, odnosno presudu [ARJ. br. 29/2021] od 29. aprila 2021. godine Vrhovnog suda, i iscrpeo je sva pravna sredstva propisana zakonom. Podnosilac zahteva je takođe naglasio osnovna prava i slobode za koje navodi da su mu povređene, u skladu sa članom 48. Zakona i podneo je zahtev u skladu sa rokovima propisanim u članu 49. Zakona.
41. Pored toga, Sud razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti propisane u stavu 1 (1, b) i (2) pravila 39 (Kriterijum o prihvatljivosti) Poslovnika, koji propisuje:

(1) “Sud može smatrati zahtev prihvatljivim::

[...]

(b) ako su iscrpljena sva delotvorna pravna sredstva, koja su na raspolaganju po zakonu, protiv pobijene presude ili odluke;

[...]

(2) Sud može smatrati zahtev neprihvatljivim, ako je zahtev očigledno neosnovan, jer podnosilac nije dovoljno dokazao i potkrepio tvrdnju”.

42. Na osnovu sudske prakse ESLJP-a, ali i Suda, zahtev se može proglasiti neprihvatljivim kao „očigledno neosnovan“ u celini ili samo u odnosu na konkretan navod koji zahtev može da sadrži. S tim u vezi, tačnije je nazvati ih „očigledno neosnovanim navodima“. Poslednje navedeni se, na osnovu sudske prakse ESLJP-a, mogu kategorisati u četiri različite grupe: (i) navodi kategorisani kao navodi „četrtoog stepena“; (ii) navodi koji su kategorisani kao navodi sa „očiglednim ili evidentnim nedostatkom povrede“; (iii) „nepotkrepljeni ili neobrazloženi“ navodi, kada je ispunjen jedan od sledeća dva poduslova: a) kada podnosilac zahteva samo citira jednu ili više odredbi Konvencije ili Ustava, ne objašnjavajući kako su one povređene, osim ako, u smislu činjenica i okolnosti slučaja, postoji očigledna povreda Ustava i EKLJP-a (vidi, slučaj ESLJP-a: [Trofimchuk protiv Ukrajine \(odluka\) br. 4241/03](#), od 31. maja 2005. godine; vidi takođe [Baillard protiv Francuske \(odluka\) br. 6032/04](#), od 25. septembra 2008. godine); i b) kada podnosilac zahteva ne iznese ili odbije da iznese materijalne dokaze u prilog svojim navodima (ovo se posebno odnosi na odluke sudova ili drugih domaćih organa), osim ako postoje vanredne okolnosti koje su van njegove kontrole i koje ga sprečavaju da to učini (na primer, kada uprava zatvora odbije da dostavi sudu dokumenta iz dosijea dotičnog zatvorenika) ili osim ako sam sud ne odluči drugačije (vidi, slučaj Suda: [KI166/20](#), podnosilac zahteva: *Ministarstvo rada i socijalne zaštite*, rešenje o neprihvatljivosti od 5. januara 2021. godine, stav 43), i na kraju, (iv) „konfuzni i nejasni“ navodi (vidi, slučajeve ESLJP-a: [Kemmache protiv Francuske](#), br. 17621/91, kategorija (i), [Mentzen protiv Litvanije](#), br. 71074/01, kategorija (ii), i [Trofimchuk protiv Ukrajine](#), br. 4241/03, kategorija (iii)).
43. Sud podseća da podnosilac zahteva navodi da je osporeno rešenje [Ac. br. 5805/20] od 19. oktobra 2021. godine Apelacionog suda doneto kršeći njegova osnovna prava i slobode zagarantovane članovima 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], 32. [Pravo na pravno sredstvo], 46. [Zaštita imovine] i 102. [Opšta načela sudskog sistema] Ustava, kao i članom 6. (Pravo na pravično suđenje) i članom 1 Protokola br. 1 EKLJP-a.
44. Sud će dalje posebno razmotri svaki navod podnosioca zahteva, primenjujući sudsku praksu ESLJP-a, na osnovu koje je Sud, na osnovu člana 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava, dužan da tumači osnovna prava i slobode zagarantovane Ustavom.

Navod o povredi člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP-a

45. Sud primećuje da podnosilac zahteva navodi povredu člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP-a, navodeći (i) nedostatak nadležnosti redovnih sudova/administrativnih organa da odlučuju o izvršenju; i (ii) da redovni sudovi nisu razmatrali pitanje zastarelosti i primenljivosti odgovarajućeg zakona u okolnostima konkretnog slučaja.

(i) Navod o nedostatku nadležnosti da odlučuju o izvršenju

46. Što se tiče ovog navoda, podnosilac zahteva osporava nadležnost redovnih sudova i administrativnih organa da odlučuju o pitanju izvršenja u njegovom slučaju.
47. U tom smislu, podnosilac zahteva ističe: *“Odluka Organa uprave je neustavna, jer organi državne uprave ne mogu da izriču kazne ili novčane kazne u tako visokim iznosima. Presuđivanje novčane kazne od strane organa uprave pred samovoljom i jednostrana i snažna zakonska povreda predstavlja ustavnu povredu, pravo na imovinu u pravičnom i pravilnom suđenju”.*

48. S tim u vezi, podnosilac zahteva dalje dodaje: *“Pre svega, Osnovni sud u Đakovici nije ni predmetno ni mesno nadležan za izvršenje izrečene upravne kazne za prekršaj koji je izrekla Nezavisna komisija za rudnike i minerale, Priština, sud ne sprovodi kazne, poreze i dažbine, odnosno fiskalne obaveze. Stoga, predlog za izvršenje će morati da se odbije, odbaci, zbog **apsolutne ne-nadležnosti suda**. Shodno tome, predlog iz ovog razloga mora biti odbijen”*.
49. Sud primećuje da je podnosilac zahteva navod o nedostatku nadležnosti Osnovnog suda u Đakovici pokrenuo žalbom i pred Apelacionim sudom pored navoda o nedostatku dokumenta sa izvršnim naslovom.
50. U smislu tog navoda, Sud primećuje da je Apelacioni sud, razmatrajući navode podnosioca zahteva, utvrdio sledeće: *“Apelacioni sud ocenjuje da je prvostepeni sud na osnovu dokaza koji se nalaze u spisima predmeta doneo ispravno rešenje zasnovano na konkretnim zakonskim odredbama, i isto je razumljivo, stoga, odluku suda u vezi sa ovim pitanjem usvaja i Apelacioni sud, ocenjujući da je osporeno rešenje pravilno i zakonito, jer isto nije zahvaćeno bitnim povredama odredaba parničnog postupka iz člana 182, stavovi 1 i 2. ZPP-a, i pravilno je utvrđeno činjenično stanje [...]”*.
51. Sud primećuje da podnosilac zahteva osporava i nadležnost redovnih sudova da odlučuju o izvršenju njegovog slučaja.
52. Sud podseća da je Apelacioni sud rešenjem [Ac. br. 5805/20] od 19. oktobra 2021. godine naglasio: *“... rešenje Nezavisne komisije za rudnike i minerale br. 5026 od 10.09.2011. godine, koje je pravosnažno od 18.05.2012. godine i izvršno od **03.06.2012. godine, u ovom slučaju je izvršni dokument**, kao što je propisano članom 22, stav 1, tačka 1.2. ZPP-a, kojom je definisano: **„Izvršni dokument je izvršna odluka doneta u upravnom postupku“ i ista predstavlja pravni osnov za određivanje izvršenja prema članu 21. ZIP-a, koji propisuje: „Izvršni organ određuje, odnosno sprovodi izvršenje samo na osnovu izvršnog dokumenta (titulus executionis) i pouzdanog dokumenta, ako ovim zakonom nije drugačije predviđeno”***.
53. U tom smislu, Sud će se pozvati na član 21. [Pravni osnovi za određivanje izvršenja] ZIP-a, koji ističe da izvršni organ određuje/sprovodi izvršenje samo na osnovu izvršnog dokumenta.
54. Što se tiče izvršnog dokumenta, Sud će se pozvati na član 22. [Izvršni dokument] ZIP-a, koji propisuje da su izvršna dokumenta, između ostalog, sledeća:
- “[...]”
- 1.1. *Izvršna odluka suda i izvršno sudsko poravnanje;*
- 1.2. *Izvršna odluka doneta u upravnom postupku i akt pomirenja (u daljem tekstu: poravnanje); [...]”*.
55. S tim u vezi, Sud primećuje da je NKRM u svojstvu poverioca podneo predlog za izvršenje protiv podnosioca zahteva u vezi sa plaćanjem novčane kazne u iznosu od 3.968,48 evra (tri hiljade devetsto šezdeset osam evra i četrdeset osam centi) **na osnovu rešenja [br. 5026] NKRM-a od 20. septembra 2011. godine**. Opštinski sud u Đakovici je rešenjem [Cp. br. 10/13] dozvolio izvršenje koje je tražio NKRM, koje je takođe odobreno rešenjem [Ac. br. 5805/20] od 19. oktobra 2021. godine Apelacionog suda i rešenjem [CP. br. 10/13] od 8. septembra 2017. godine Osnovnog suda u Đakovici.

56. U tom smislu, Sud se takođe poziva na član 5. [Nadležnost] Zakona br. 04/L-139 o izvršnom postupku, koji propisuje sledeće:

“O odlučivanju o pitanjima koja se odnose na svaki prigovor, žalbu, neurednosti u izvršnom postupku shodno člana 52 i 67 ovog zakona, ili o bilo kojoj vrsti procedure protiv preduzetih radnji od privatnog izvršitelja, nadležan je nadležni sud na čijem području je prebivalište dužnika, ili ukoliko nema prebivalište na Kosovu, onda na području gde ima boravište, ako je fizičko lice. Ako je dužnik pravno lice mesnu nadležnost ima nadležni sud gde je dužnikovo sedište. Ako dužnik nema privremeni boravak ili sedište na Kosovu, nadležan je nadležni sud na čijem se području nalaze pokretne i nepokretne stvari, a koje su predmet izvršenja”.

57. Sud primećuje da su se redovni sudovi svojim odlukama u kontekstu odbijanja žalbe podnosioca zahteva zasnivali na relevantnim odredbama Zakona br. 04/L-139 o izvršnom postupku i Zakona br. 03/L-006 o parničnom postupku, na osnovu kojih je sproveden postupak pred redovnim sudovima. U ovom aspektu, Sud primećuje da su redovni sudovi u prilog ovim zakonskim odredbama pojasnili da je rešenje [br. 5026] od 20. septembra 2011. godine NKRM-a izvršni dokument i da predstavlja pravni osnov za određivanje izvršenja.
58. Sud ističe svoj principijelni stav da nije dužnost Ustavnog suda da se bavi greškama u činjenicama ili pravu za koje se tvrdi da su ih redovni sudovi načinili prilikom utvrđivanja činjenica ili primene zakona (zakonitost), osim i u meri u kojoj su mogle povrediti prava i slobode zaštićene Ustavom (ustavnost). Uloga redovnih sudova je da tumače i primenjuju relevantna pravila procesnog i materijalnog prava (vidi, *mutatis mutandis*, slučaj ESLJP-a: [García Ruiz protiv Španije](#), br. 30544/96, presuda od 21. januara 1999. godine, stav 28). Stoga, Ustavni sud ne može da postupa kao „sud četvrtog stepena“ (vidi, *mutatis mutandis*, slučaj Ustavnog suda: [KI86/11](#), podnosilac zahteva: *Milaim Berisha*, rešenje o neprihvatljivosti od 5. aprila 2012. godine).
59. U tom kontekstu, Sud podseća da odredbe člana 31. Ustava i člana 6.1 EKLJP-a ne garantuju nikome povoljan ishod u sudskom postupku i iste odredbe ni ne utvrđuju da Sud dovodi u pitanje primenu materijalnog prava u građanskom sporu, u kome obično jedna od strana dobija, a druga gubi (vidi, između ostalog, slučajeve Suda: [KI118/17](#) podnosilac zahteva: *Šani Kervan i drugi*, rešenje o neprihvatljivosti od 17. januara 2018. godine, stav 36; [KI49/19](#), gore citiran, stav 54; i [KI99/19](#), podnositeljka zahteva: *Persa Raičević*, rešenje o neprihvatljivosti od 19. decembra 2019. godine, stav 48, i nedavni slučaj: [KI68/21](#), podnosilac zahteva: *Leonard Matoshi*, rešenje od 8. septembra 2021. godine, stav 51).
60. Shodno tome, navodi podnosioca zahteva o nedostatku nadležnosti Osnovnog suda u Đakovici i nedostatku dokumenta sa izvršnim naslovom u Apelacionom sudu se odbijaju, kao očigledno neosnovani.

(ii) Navod u vezi sa pitanjem zastarelosti i primenjivosti zakona

61. Što se tiče tog navoda, podnosilac zahteva tvrdi da je NKRM, u svojstvu poverioca, podneo izvršenje na osnovu rešenja [br. 5026] od 20. septembra 2011. godine, dok tokom sudskog postupka pitanje zastarelosti i primenjivosti zakona nije obrađeno prilikom odlučivanja o ovom slučaju.
62. Što se tiče ovog konkretnog navoda, podnosilac zahteva ističe sledeće: *“Pitanje zastarelosti nije razmotreno. U članu 1.1 Uredbe UNMIK-a br. 1999/24 od 12.*

decembra 1999. godine o zakonu koji se primenjuje na Kosovu je propisano a) Uredbe koje objavljuje Specijalni predstavnik Generalnog sekretara zajedno sa dole navedenim dopunskim pravnim instrumentima; B. Zakon koji je bio na snazi na Kosovu na dan 22. marta 1989. godine. U slučaju spora, uredbe i dole navedeni dopunski pravni instrumenti imaju prednost”.

63. S tim u vezi, podnosilac zahteva dodaje: “Ako nadležni sud, organ ili lice koje mora da sprovede odredbu zakona, utvrdi da stvar ili situacija ne može biti obuhvaćena zakonom definisanim u stavu 1.1 ove uredbe, 2 već je obuhvaćena drugim zakonom koji je na snazi na Kosovu posle 22. marta 1989. godine, koji nije diskriminatorski i u skladu je sa članom 1.3 ove uredbe, onda sud, organ ili lice, kao izuzetak, primenjuje taj zakon”.
64. U tom smislu, podnosilac zahteva ističe: “Pitanje zastarelosti do 22. marta 1999. godine je bilo uređeno ZOO-om, članom 371, i rok zastarelosti je bio 5 (pet) godina. Stoga, odredba člana 34. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o obligacionim odnosima “Službeni list SFRJ” 31/93 od 18.06.1993. godine, koja je stupila na snagu 25.06.1993. godine, koja drugačije reguliše tu oblast od one regulisane zakonskom odredbom na snazi do 22. marta 1999. godine, je NEPRIMENJIVA ODREDBA, koja ni izuzetno NE MOŽE DA SE PRIMENI, nezavisno od toga što je diskriminatorna, i na osnovu čega proizilazi da je član 34. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o obligacionim odnosima “Službeni list SFRJ” 31/93 od 18. juna 1993. godine zakon koji se ne primenjuje na Kosovu”.
65. Sud, pre svega, podseća da svaki navod koji podnosilac zahteva pokreće u zahtevu zahteva konkretan odgovor Suda, pod uslovom da zahtev ispunjava uslove prihvatljivosti, definisane Ustavom, Zakonom i Poslovníkom. Jedan od njih je iscrpljivanje delotvornih pravnih sredstava u redovnim postupcima pred sudovima redovne nadležnosti.
66. Sud već ima konsolidovanu praksu u pogledu iscrpljivanja pravnih sredstava u smislu stvari/suštine (vidi, u ovom kontekstu, između ostalog slučaj Suda: [KI154/17](#) i [KI05/18](#), podnosilac zahteva: *Basri Deva, Afërdita Deva i Društvo sa ograničenom odgovornošću “Barbas”*, rešenje o neprihvatljivosti od 13. avgusta 2019. godine, stavovi 90-96, i nedavni slučaj: [KI189/19](#), podnosilac zahteva: *Alban Miftaraj*, rešenje o neprihvatljivosti od 10. novembra 2019. godine, stavovi 49-59). Shodno tome, Sud ističe da iscrpljivanje pravnih sredstava pokreće u sebi dva elementa: (i) iscrpljivanje u formalno-proceduralnom smislu, što podrazumeva obavezu korišćenja pravnog sredstva protiv akta javnog organa na višoj instanci sa punom nadležnošću, i (ii) iscrpljivanje sredstva u sustinskom smislu, što podrazumeva prijavljivanje ustavnih povreda u „sustini“ pred redovnim sudovima, kako bi poslednje navedeni imali mogućnost da spreče i isprave povrede ljudskih prava zaštićenih Ustavom i EKLJP-om. Sud smatra pravna sredstva iscrpljenim samo onda kada su ih podnosioci zahteva, iskoristili u oba smisla u skladu sa Ustavom i zakonima na snazi (vidi, slučajeve Ustavnog suda: [KI71/18](#), podnosilac zahteva: *Kamer Borovci, Mustafë Borovci i Avdulla Bajra*, rešenje o neprihvatljivosti od 21. novembra 2018. godine, stav 57; [KI119/17](#), podnosilac zahteva: *Gentian Rexhepi*, rešenje o neprihvatljivosti od 3. maja 2019. godine, stav 73; i slučaj [KI154/17](#) i [05/18](#), gore citiran, stav 94).
67. Suštinski aspekt iscrpljivanja pravnih sredstava je utvrđen u sudskoj praksi ESLJP-a i Suda i podrazumeva da tvrdnje o povredi EKLJP-a i Ustava pred redovnim sudovima moraju biti iznete „barem u suštini“ kako bi im se pružila mogućnost da razmotre tvrdnje o predmetnoj povredi (vidi, slučaj Ustavnog suda: [KI01/19](#), podnosilac zahteva:

Fatos Rizvanolli, rešenje o neprihvatljivosti od 2. septembra 2020. godine, stavovi 96-100 i tu korišćene reference).

68. U tom kontekstu, ESLJP takođe naglašava da podnosioci zahteva ne mogu da se oslobode od obaveze iscrpljivanja delotvornih pravnih sredstava, čak ni ako su redovni sudovi morali biti dužni da sami razmatraju (*ex officio*) dotične tvrdnje (vidi, za više detalja po pitanju iscrpljivanja pravnih sredstava u suštinskom smislu: Vodič ESLJP-a od 31. avgusta 2022. godine, Deo 1. Procesni osnovi neprihvatljivosti; A. Neiscrpljivanje pravnih sredstava; 2. Pravilna primena; d. Navodi na osnovu suštine).
69. Pored toga, ESLJP je stava da ukoliko postoji pravno sredstvo koje redovnim sudovima, barem u suštini, omogućava da odluče o argumentu o povredi određenog prava, tada treba iskoristiti to pravno sredstvo. Ako žalba koja je podneta sudu nije izneta, eksplicitno ili u suštini, pred redovnim sudovima, kada je mogla biti izneta od strane podnosioca zahteva prilikom korišćenja određenog pravnog sredstva koje je bilo dostupno, tada je redovnim sudovima uskraćena mogućnost da odluče o pitanju, kao mogućnost koju pravilo iscrpljivanja pravnih sredstava nastoji da pruži (vidi, slučaj ESLJP-a: *Jane Nicklinson protiv Ujedinjenog Kraljevstva i Paul Lamb protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, gore citiran, stav 90 i tu korišćene reference; i, vidi, takođe, slučajeve Suda: [KI119/17](#), gore citiran, stav 72, i nedavni slučaj: [KI189/19](#), podnosilac zahteva: *Alban Miftaraj*, rešenje o neprihvatljivosti od 10. novembra 2019. godine, stavovi 49-59).
70. U tom kontekstu, Sud primećuje da podnosilac zahteva nije izneo ovaj navod ni implicitno ni suštinski pred redovnim sudovima. Stoga, Sud nije u mogućnosti da se bavi i dalje analizira ovaj navod u suštini, jer zahtev u ovom delu ne ispunjava uslove prihvatljivosti, jer nisu iscrpljena pravna sredstva u smislu pokretanja povrede u suštini pred redovnim sudovima (vidi, *mutatis mutandis*, slučaj Suda: [KI68/21](#), podnosilac zahteva: *Leonard Matoshi*, rešenje od 3. novembra 2021. godine, stavovi 58-66).
71. Shodno tome, ovaj navod treba da se odbije, kao neprihvatljiv navod, na procesnim osnovama, jer nisu iscrpljena sva pravna sredstva u suštini, kao što je propisao u stavu 7 člana 113. Ustava, stavu 2 člana 47. Zakona i tački (b) stava (1) pravila 39 Poslovnika.

Navod o povredi članova 32. i 46. Ustava

72. Podnosilac zahteva navodi povredu člana 32. [Pravo na pravno sredstvo] Ustava i povredu člana 46. [Zaštita imovine] Ustava.
73. Prilikom ocene ovih navoda, Sud primećuje da podnosilac zahteva samo pominje član 32. Ustava i član 1. [Zaštita imovine] Protokola br. 1. EKLJP-a, međutim, on ne razrađuje dalje, kako je i zašto došlo do povrede ovog konkretnog člana. Sud ponavlja da je u više navrata naglašavao da samo pozivanje i pominjanje članova Ustava i EKLJP-a nije dovoljno da se izgradi utemeljena tvrdnja o povredi Ustava. Kada se navode povrede prava zagarantovanih Ustavom i EKLJP-om, podnosioci zahteva moraju dati obrazložene tvrdnje i ubedljive argumente (vidi, u ovom kontekstu, slučajeve Suda: [KI175/20](#), podnosilac zahteva: *Kosovska agencija za privatizaciju*, rešenje o neprihvatljivosti od 22. aprila 2021. godine, stav 81; [KI166/20](#) gore citiran, stav 52; [KI04/21](#), podnositeljka zahteva: *Nexhmije Makolli*, rešenje o neprihvatljivosti od 11. maja 2021. godine, stavovi 38-39).
74. Iz tih razloga, Sud utvrđuje da navod podnosioca zahteva o povredi „prava na pravno sredstvo“ i „pravo svojine“ pripada trećoj kategoriji (iii), pod-kategorije (a),

„nepotkrepljenih ili neobrazloženih“ navoda, stoga, kao takvi, isti treba da se proglase očigledno neosnovanim, na ustavnim osnovama, u skladu sa pravilom 39 (2) Poslovnika.

Navod o povredi prava zagaranovanog članom 102. Ustava

75. Pored navoda o povredi gore navedenih članova, podnosilac zahteva takođe tvrdi i povredu člana 102. [Opšta načela sudskog sistema] Ustava.
76. Što se tiče navoda podnosioca zahteva o povredi člana 102. [Opšta načela sudskog sistema] Ustava, Sud podseća da je opšti princip da članovi Ustava koji direktno ne regulišu ljudska prava i slobode nemaju nezavisno dejstvo, pošto je njihovo dejstvo isključivo u vezi sa „*uživanjem prava i sloboda*“ koje se garantuju odredbama iz Poglavlja II i III Ustava. Shodno tome, ovi članovi samostalno ne mogu da se primenjuju ukoliko činjenice o kojima je reč ne spadaju u područje delovanja jedne ili više tih odredaba članova Ustava koji se tiču „*uživanja ljudskih prava i sloboda*“ (vidi: *inter alia*, slučajeve ESLJP-a: [E.B. protiv Francuske](#), br. 43546/02, presuda od 22. januara 2008. godine, stav 47; [Vallianatos i drugi protiv Grčke](#), br. 29381/09 i 32684/09, presuda od 7. septembra 2013. godine, stav 72; vidi takođe slučaj Suda: [Kl67/16](#), podnositeljka zahteva: *Lumturije Voca*, rešenje o neprihvatljivosti od 23. januara 2017. godine, stav 128).
77. Sud, na kraju, takođe naglašava da nezadovoljstvo podnosioca zahteva ishodom postupka pred redovnim sudovima ne može samo po sebi da pokrene argumentovanu tvrdnju o povredi osnovnih prava i sloboda zagaranovanih Ustavom (vidi, slučaj ESLJP-a: [Mezotur-Tiszazugi Tarsulat protiv Mađarske](#), br. 5503/02, presuda od 26. jula 2005. godine, stav 21).
78. U zaključku, Sud smatra da podnosilac zahteva nije potkrepio dokazima svoje navode o povredi osnovnih ljudskih prava i sloboda zagaranovanih Ustavom, jer argumenti koje je izneo ni na koji način ne pokazuju da su mu redovni sudovi uskratili prava zagaranovana Ustavom, kako tvrdi podnosilac zahteva.
79. Na osnovu napred navedenog, Sud smatra da je zahtev očigledno neosnovan, na ustavnim osnovama, i proglašava se neprihvatljivim, u skladu sa stavom 7 člana 113. Ustava i pravilom 39 (2) Poslovnika.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud Republike Kosovo, u skladu sa članom 113.1 i 113.7 Ustava, članovima 20. i 47. Zakona i pravilima 39 (1, b) i (2), kao i 59 (2) Poslovnika, dana 22. marta 2023. godine, jednoglasno:

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovo rešenje stranama;
- III. DA OBJAVI ovo rešenje u Službenom listu, u skladu sa članom 20.4 Zakona; i
- IV. Ovo rešenje stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac

Selvete Gërxhaliu Krasniqi

Predsednica Ustavnog suda

Gresa Caka-Nimani

